

STRATEGIPLAN 2015 -2020

Stiftelsen Nordlandsmuseet

Innledning

I 2014 er det 10 år siden konsolideringen av Stiftelsen Nordlandsmuseet trådte i kraft med avtaler om museumsdrift i de 9 Saltenkommunene. Det kulturpolitiske grunnlaget for etableringen av det konsoliderte museet er formulert i Stortingsmelding nr. 22 «Kjelder til kunnskap og oppleving» (1999-2000). Målene var å få færre, faglig og administrativt sterkere regionale museumsenheter, som på en meningsfylt måte kunne gå inn i samlet i nasjonale nettverk, og å trygge regional faglig kompetanse. Samtidig ønsket man å bevare og styrke lokalt engasjement og deltakelse i kulturvernarbeidet, med lokale museer som formidlingsarenaer innenfor en konsolidert faglig og institusjonell struktur. Med Stortingsmelding nr 49 «Framtidas museum» (2008-2009) skulle de konsoliderte enhetene styrke den faglige kvaliteten innen de fire hovedmålene forvaltning, forskning, formidling og fornying.

Museet er organisert som en privat stiftelse med styret som overordnet organ. Museet er spredt på et stort geografisk område fra Saltdal og Meløy i sør til Hamarøy i nord, med minst en ansatt i hver av de ni kommunene. Hovedkontoret er lokalisert i Bodø.

Det Nordlandsmuseet vi ser i dag forvalter til sammen 21 museumsanlegg som med samlinger fordelt på over 130 bygninger, om lag 50 000 gjenstander, ca. 210 000 foto og ca. 400 hyllemeter mengde arkivalia. Samlingene gir et tverrsnitt av regionens kulturarv, samt litteraturarven etter Knut Hamsun, og er grunnlag for Nordlandsmuseets virke.

Nordlandsmuseet har et budsjett på ca. 32 mill. hvor inntektene består av tilskudd fordelt på stat, fylkeskommune og kommune, og egeninntekter med en omsetning på 31,3 mill. kroner. Det er pr i dag 34 faste årsverk og ca. 80 sesongansatte på museet. Nordlandsmuseet hadde i 2013 i overkant av 83 000 besøkende. Hamsunsenteret, Kjerringøy handelssted og Nordlandsmuseet i Bodø og utgjør de tre største museene med mer enn 50 % av de besøkende.

Museet er en ung organisasjon som fremdeles er i en utviklingsfase. Det bærer fremdeles med seg en del av organiseringen og tankegodset fra før konsolideringen, og har hittil ikke tatt ut potensialet og mulighetene konsolideringsprosessen åpner opp for. Dette ønsker vi å gjøre noe med.

Museet ønsker en bedre utnyttelse av fagressurser, samhandling på tvers av kommuner og anlegg, samt styrking av de enkelte fagområdene. Det gjelder også tydeliggjøring av profil og markedsføring. Noen av museumsanleggene, som Hamsunsenteret, Kjerringøy handelssted og Batteri Dietl, Sulitjelma gruvemuseum og Blodveimuseet, fremstår med tydelig profil og merkevare. Andre, som bygdetunene i Beiarn og Saltdal og Fauske, Bodøsjøen friluftsmuseum og Meløy bygdetun har en mer uklar profil. Det er vanskeligere å trekke et betalende publikum dit, men disse museumsanleggene er viktige områder for lokalmiljøet, gir rom for rekreasjon og er kilder til lokal forankring og identitet.

Nordlandsmuseet har en stor og til dels krevende bygningsportefølje med omfattende vedlikeholdsbehov, som så mange museer i Norge. Det kreves mye ressurser på bygningsvern, og det påløper store kostnader på vedlikehold og sikring. Spørsmål om avhending og ny bruk av bygninger og anlegg bringes derfor naturlig opp på dagsorden. Dette gjelder også gjenstandssamlingene og økende behov for gode lagrings- og magasinforhold. Nordlandsmuseets organisasjon er fremdeles knyttet opp til hvordan forholdene var før konsolideringen. Kommunegrensener og ansamling av bygninger er gjeldende organiseringsprinsipper. Det vil være et mål å definere anlegg inn i en organisasjonsstruktur som er faglig og tematisk definert. Det vil være viktig å koordinere dette i

relasjon til prosesser og endringer i kommunestrukturen og den øvrige regionale utviklingen, som har sitt grunnlag i nasjonale prosesser.

Dagens museumsbesøkende ønsker i større grad opplevelser og aktiviteter som skaper innsikt og involvering. Nordlandsmuseet er inne i mange spennende utviklingsprosjekter på formidling og opplevelsesproduksjon, og dette vil også bli viktig i videre satsing.

Om strategiplanen

Strategiplan 2015 – 2020 skal være et overordnet planverk for Nordlandsmuseet og førende for hele virksomheten i det konsoliderte museet. Arbeidet med strategiplanen ble innledet på et styreseminar i desember 2013 og fullført høsten 2014. Den årlige museumsplanen skal forankres i denne strategiens målformuleringer og satsingsområder.

Strategiplanen tar utgangspunkt i de fire fokusområdene som står beskrevet i Stortingsmelding nr. 49 2008/2009, hver med sitt hovedmål; **Forvaltning, forskning, formidling og fornying**. I tillegg beskrives ytterligere to fokusområder: **Forankring** og **organisasjon og økonomi**.

Kyst- og fiskerikultur, Bodø bys historie, industrihistorien i Salten, Krigshistorie med vekt på krigsfangenes historie, det samiske Salten og litteraturarven etter Knut Hamsun peker seg ut som tematiske, faglige og strategiske satsningsområder. Mål og tiltak knyttet til disse temaene er integrert i de seks fokusområdene.

Misjon, visjon og verdier

Stiftelsen Nordlandsmuseet har følgende formål:

Nordlandsmuseet skal samle inn, bevare og forske i kulturhistoria i Salten. I denne sammenheng skal museet arbeide med bevaring av kulturminner og fysiske miljøer av kulturhistorisk betydning, og vern av gjenstander, skrevne kilder, bilder og muntlig tradisjon. Museet skal drive en allsidig formidling av resultatene av dette arbeidet.

Nordlandsmuseet skal være kompetansesenter for museal virksomhet i regionen, og skal fremme koordinering og samarbeid i kulturvernarbeidet lokalt og regionalt. Museet skal også engasjere seg i utvikling av museumsfunksjoner på fylkesnivå, og i å delta i nasjonale og internasjonale museale nettverk.

Formålet er museets oppdrag og kan beskrives slik:

Oppdrag

Nordlandsmuseet samler inn, bevarer, forsker på og formidler Saltens 10 000-årige historie.

Visjon

Vi skaper opplevelser av historien.

Verdier

Engasjert og gjestfri: Formidlingsglede og imøtekommenhet skal prege museet. Det kollegiale felleskapet skal kjennetegnes av respekt og samarbeid, stolthet og arbeidsglede. Medarbeiderne er museets viktigste ressurs.

Kunnskapsrik og i bevegelse: Faglig utvikling, nytenking og profesjonalitet skal være et kjennetegn for museet. Offentligheten, gjester og samarbeidspartnere skal møtes med overskudd og utviklingsvilje. Ny og aktuell kunnskap skal være basis for all formidling.

Målgrupper

Museets virksomhet er rettet både mot de som bor i regionen, og mot de som besøker oss fra andre steder i inn- og utland. Målgruppene er i et overordnet perspektiv bredt definert, men det enkelte anlegg gjør egne prioriteringer i henhold til sin egenart og beliggenhet.

Å definere hva vi skal formidle til hvem og hvor er et sentralt mål for Nordlandsmuseet i kommende strategiperiode.

Mål, strategier og tiltak

Fokusområde 1: Forankring

Nordlandsmuseet har en sterk forankring i Nordland, og i Saltenregionen spesielt. De 9 kommunene i Salten, og Nordland fylkeskommune, er våre viktigste strategiske samarbeidspartnere.

Mål

Museet skal bidra til å styrke det regionale arbeidet om kulturarven i Nordland.

Delmål 1: Lokal, regional og nasjonal forankring

Drift og utvikling av virksomheten skal være forankret i lokale, regionale og nasjonale prioriteringer.

Tiltak

- Kontinuerlig dialog med kommunene, fylkeskommunen, Salten regionråd og nasjonale aktører gjennom jevnlig møter, deltagelse i relevante nettverk og gjennom tilstedeværelse på relevante samarbeidsarenaer.
- Sørge for god dialog med lokale aktører gjennom egne møte- og samarbeidsinitiativer.
- Definere og prioritere samarbeidspartnere lokalt, regionalt og nasjonalt.

Delmål 2: Kulturarvens stemme i offentligheten

Museet skal være den regionale kulturarvens ambassadør i det offentlige rom.

Tiltak

- Museets ansatte oppfordres til å delta i debatter og ytre seg skriftlig og muntlig til media og i det offentlige rom basert på kunnskap fra museets fagområder.
- Det skal tas initiativ til at museet brukes som debattarena for temaer som berører kulturarven i regionen.

Fokusområde 2: Forskning og kunnskapsutvikling

Å definere hva vår forskningsinnsats skal være og hvilken rolle den skal spille i en regional sammenheng er viktig. Det samme gjelder å arbeide planmessig med å utvikle forskningsvirksomheten knyttet til regionens kulturarv. Våre samlinger er en vesentlig ressurs i en slik kunnskapsproduksjon, og med en bedre og mer langsiktig planlegging og samordning kan den gjøres til en enda mer viktig ressurs i fremtiden.

Mål

Forskning og kunnskapsutvikling skal være det faglige grunnlaget for innsamling, dokumentasjon og formidling ved Nordlandsmuseet.

Delmål 1: Planmessig forskningsaktivitet

Forskningsaktiviteten skal drives planmessig og styres av våre prioriterte satsningsområder.

Tiltak

- Det skal utarbeides en overordnet forskningsplan for hele virksomheten. Planen skal angi satsningsområder og prioriteringer i perioden, og skal beskrive hvilken rolle forskningen skal spille ved det enkelte anlegg, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Delmål 2: Forsknings samarbeid

Nordlandsmuseet skal være en attraktiv samarbeidspartner for museer og relevante forskningsmiljøer nasjonalt og internasjonalt.

Tiltak

- Videreutvikle samarbeid med Universitetet i Nordland og andre FoU-organisasjoner.
- Være deltager i FoU-nettverk nasjonalt og internasjonalt.
- Ha forskningssamarbeid om konkrete prosjekter med definerte aktører nasjonalt og internasjonalt.

Delmål 3: Forskning på egne samlinger

Museet skal legge til rette for egen og andres forskning på museets samlinger.

Tiltak

- Opprette egne faggrupper på tvers av de enkelte anleggene.
- Sørg for at det avsettes tilstrekkelig med tid til egen forskning i henhold til forskningsplan
- Vurdere opprettelse av en egen stilling som FoU-koordinator.
- Sørg for egnede kontorfasiliteter til egne forskere og gjesteforskere.

Fokusområde 3: Formidling

Nordlandsmuseet skal bidra til å øke interessen for og kunnskapen om Saltens 10 000-årige historie gjennom formidling og opplevelser som involverer, engasjerer, skaper innsikt og refleksjon.

Mål

Museet skal nå et bredt publikum med kunnskap og opplevelser og være tilgjengelig for alle.

Delmål 1: Levende møter

Museet skal ha opplevelsese- og attraksjonsverdi for de besøkende, kjennetegnet av levende formidling og møter mellom mennesker.

Tiltak:

- Evaluere og fornye formidlingsoppleggene jevnlig.
- Utvikling av nye formidlingsopplegg skal vurderes kritisk opp mot kapasitet og eksisterende tilbud.

- Sørge for god opplæring av alle formidlere.
- Ha fokus på universell utforming i den videre utviklingen av museet.

Delmål 2: Tydelig og kommuniserende

Museenes enkelte anlegg skal ha en tydelig identitet og profil og et aktivt informasjons- og markedsarbeid.

Tiltak:

- Gjennomføre en felles koordinert profileringsprosess slik at vi kan spisse og løfte frem de enkelte enhetenes identitet og særpreg.
- Avklare hvilke målgrupper som prioriteres på de ulike anleggene.
- Sørge for at alle anlegg har gjennomarbeidede markeds- og PR-planer og arbeider i henhold til disse.

Fokusområde 4: Fornyning

Nordlandsmuseet må arbeide for å utvikle og fornye seg i takt med samfunnet. Dette er vesentlig for å formidle og skape forståelse for de verdier vi forvalter på vegne av Nordland og Saltenregionen.

Mål

Museet skal arbeide planmessig med faglig fornyning, videreutvikling og profesjonalisering slik at vi er oppdaterte og aktuelle i alle deler av virksomheten.

Delmål 1: Publikumsutvikling

Publikumsbesøket skal økes årlig gjennom utvikling av attraktive opplevelser for alle besøkende.

Tiltak:

- Foreta jevnlig publikumsundersøkelser. Data fra undersøkelsene skal analyseres og systematiseres og legges til grunn for utviklingen av det enkelte anlegg.
- Videreutvikle samarbeidet med bedriftsnettverk, destinasjonsselskaper og andre aktører fra reiselivssektoren i regionen slik at det utarbeides tilbud som er attraktive for næringslivet, turister og tilreisende.

Delmål 2: Innovasjon

Museet skal bruke nyskapende og originale løsninger i all sin virksomhet.

Tiltak

- Utvikle en plan for digital forvaltning og fornyning.
- Sørge for at museet er oppdatert på opplevelsesdesign og teknologiske løsninger som øker kvaliteten på formidlingen.
- Sørge for at museets IT-løsninger imøtekommer anleggenes behov og stimulerer til samarbeid i hverdagen.

Delmål 3: Nye museumstilbud og utvikling av det eksisterende

Museet skal utvikle nye museumstilbud i perioden og kontinuerlig fornye det eksisterende tilbudet.

Tiltak

- Utvikle en fornyingsplan for hele virksomheten.
- Igangsette arbeidet med å etablere et Jektefartsmuseum i Bodøsjøen.

- Igangsette arbeidet med å etablere Nordland båtbyggermuseum på Rognan.
- Etablere museet i Prinsens gate som bymuseum for Bodø i 2016, i anledning byens 200-årsjubileum.
- Arbeide for at det samiske gjenspeiles i flere deler av virksomheten.
- Utvikle kunnskap om krigsfangenes historie under den tyske okkupasjonen, og formidle denne spesielt, i sær gjennom Blodveimuseet i Saltdal og Batteri Dietl i Steigen.
- Utrede muligheten for utvikling av et økomuseumsprosjekt.
- Sørge for at alle tilbud, lokaliteter og anlegg er bærekraftige

Fokusområde 5: Forvaltning

Ved konsolideringen i 2004 ble driftsansvaret for de lokale samlingene overført Nordlandsmuseet, mens eierskapet ble værende hos kommunene og ulike lag og foreninger. Samlingene representerer derfor i mange sammenhenger ulik lokal prioritering og sammensetning. Å skaffe god oversikt over samlingene og avklare eierforhold og lokalt engasjement i forhold til samlingene vil være viktig i strategiperioden.

Mål

Museenes samlinger skal sikres og bevares best mulig for ettertiden og gjøres tilgjengelig for publikum og for forskning.

Delmål 1: Strategisk og planmessig

Nordlandsmuseet skal ha en samling som er strategisk definert og planmessig forvaltet.

Tiltak

- Utvikle en samlingsforvaltningsplan, herunder en handlingsplan for utbedringer av eksisterende bygg og anlegg.
- Avklare eierforhold.
- Avhende anlegg, bygg og gjenstander i henhold til forvaltningsplan

Delmål 2: Sikring, lagring og forvaltning

Nordlandsmuseet skal ha gode lagrings- og magasinforhold og en bygningsmasse i god stand.

Tiltak

- Gjennomføre utbedringer og sikringstiltak i henhold til forvaltningsplan.
- Evaluere magasinforholdene jevnlig.
- Sikre god oversikt over alle gjenstander, også gjenstander på lager og i magasin.

Fokusområde 6: Organisasjon og økonomi

En solid og bærekraftig økonomi er en forutsetning for å utvikle en kvalitativ god og verdiskapende organisasjon. For å få til faglig utvikling, nytenking og profesjonalisering er økonomisk handlingsrom en vesentlig faktor.

At museets organisasjon har kontorer spredt over store geografiske avstander, i mange tilfeller med kun en eller to ansatte, gjør det vesentlig å ha fokus på organisasjonsutvikling i perioden som kommer.

Mål

Nordlandsmuseet skal være en robust og nytenkende organisasjon med stabil økonomi, god ressursutnyttelse og et godt samhold med faglig utveksling og utvikling.

Delmål 1: Organisasjon

Museet skal ha en adekvat organisering med klare ansvars- og myndighetsstrukturer.

Tiltak

- Utarbeide en ny organisasjonsplan og gjennomføre et organisasjonsutviklingsprosjekt.

Delmål 2: Økonomi

Museet skal øke egeninntektene.

Tiltak

- Det skal jobbes strategisk med å kommersialisere opplevelsesprodukter og ha inntjening på disse.
- Sikre økonomisk handlingsrom gjennom aktiv dialog med eiere og samarbeidspartnere.